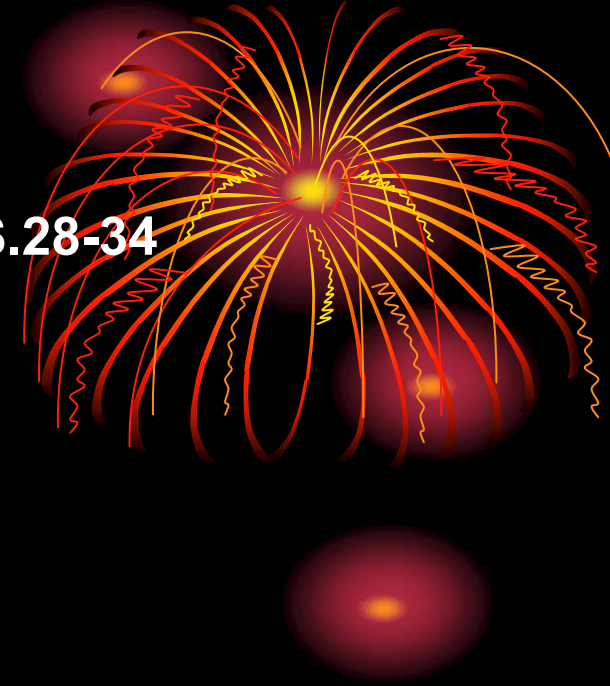

Program Geliştirmenim Psikolojik Temelleri S.28-34

•

Kaynak II; Eğitimde Program Geliştirme

Yazar;Ö.DEMİREL

Sunuyu Hazırlayan; NEVAF ABAY 2006

Ders Sor.; Doç. Dr. Nasip DEMİRKUŞ ,

- 1-Önce Soruları Tıklayın Yanıtlamaya Çalışın.
- 2-Verdiğiniz Yanıtların Şıklarını Kenara Yazın.
- 3-Sonra Yanıtlarınızı Kontrol Ediniz.
- 4-Yanlış Yanıtları Muhakeme Ediniz.
- 5-Gösteriyi İzleyin Tekrar Aynı İşlemi Yapınız.

PROGRAM GELİŞTİRMENİN PSİKOLOJİK TEMELLERİ

Program geliştirme çalışmalarında psikolojide her aşamadan yararlanılmaktadır.özellikle hedeflerin belirlenmesi aşamasında hedeflerin eğitimle oluşturulabilirlik ulaşılabilirlik açısından belirlemeye çalıştığımızda psikolojinin bulgularından büyük ölçüde yararlanmaktayız.

- Psikoloji, özellikle öğrenme psikolojisi, temelde öğrenme nasıl olur, özelde ise insan nasıl öğrenir sorusuna yanıt aramakla eğitimin ayrılmaz bir parçası olmuştur. Psikologlar “insan nasıl öğrenir?” sorusuna yanıt ararken program geliştirme uzmanları “psikoloji öğrenmeye nasıl katkı sağlar?” sorusuna yanıt aramak ister.

- Psikoloji bilimindeki tarihsel gelişmeler dikkate alındığında öğrenmeyle ilgili temel kuramlar iki ana gruba ayrılıyor.
- 1. Davranışçı kuramlar 2. Bilişsel alan kuramları.

Davranışçı kuramlar

- Geleneksel davranışçılar, aristo'nun, descartesin, lock'un ve rausseau'nun öğrenme doğası ile ilgili felsefi görüşlerini temele almakta, şartlanma davranışı ve istenen tepkiyi yaratmak için çevreyi değiştirmeyi vurgulamaktadır. bu nedenle bu psikoloji ekolü, şartlanmaya ilişkin deney ve bulguların etkisinde kalmıştır.

Bağlaşıcılık-bitişiklik kuramı

- Klasik koşullanma fikrini yada uyarın tepki bağıını ilk sinama fikrini ortaya atan psikolog thordike olmuştur. Thonrike öğrenmeyi bir alışkanlık oluşturma ya da alışkanlıkları biçimlendirme olarak tanımlamıştır.
- Bağlaşıcılık ilkesi en yalın anlamı ile iki uyarıcının aynı anda tekrar tekrar ortaya çıkmasıyla iki uyarıcının bitişik duruma gelmesi ve birinin diğerini hatırlatmasıdır.
- Bitişiklik örnekleri; Türkçe kelimelerinin yabancı dil karşılıkları, Tarih derslerinde olaylar ve olduğu tarihler

Klasik koşullanma

- Klasik koşullanma yoluyla bütün davranışların değiştirilebileceğini savunan psikologlardan biri de watsondur. Watson; yürüme, konuşma, koşma, gibi karmaşık becerilerimizin hep uyarıcı davranım arasında bağ kurma yoluyla öğrenilmiş davranışlar olduğunu ve bütün davranışların klasik koşullanma yoluyla öğrenilebileceğini savunmuştur.

Before Conditioning

He sees a white rat

Klasik koşullanma ile ilgili bazı kavram ve süreçler

1. **Genelleme:** organizma, bazı durumlarda bir uyarıcı karşısında gösterdiği koşullu tepkiyi benzer durumlarda da gösterir.
2. **geçiş(transfer):** bisiklet kullanan bir kimsenin motorsiklet kullanmayı daha kolay öğrenmesi (olumlu geçiş)

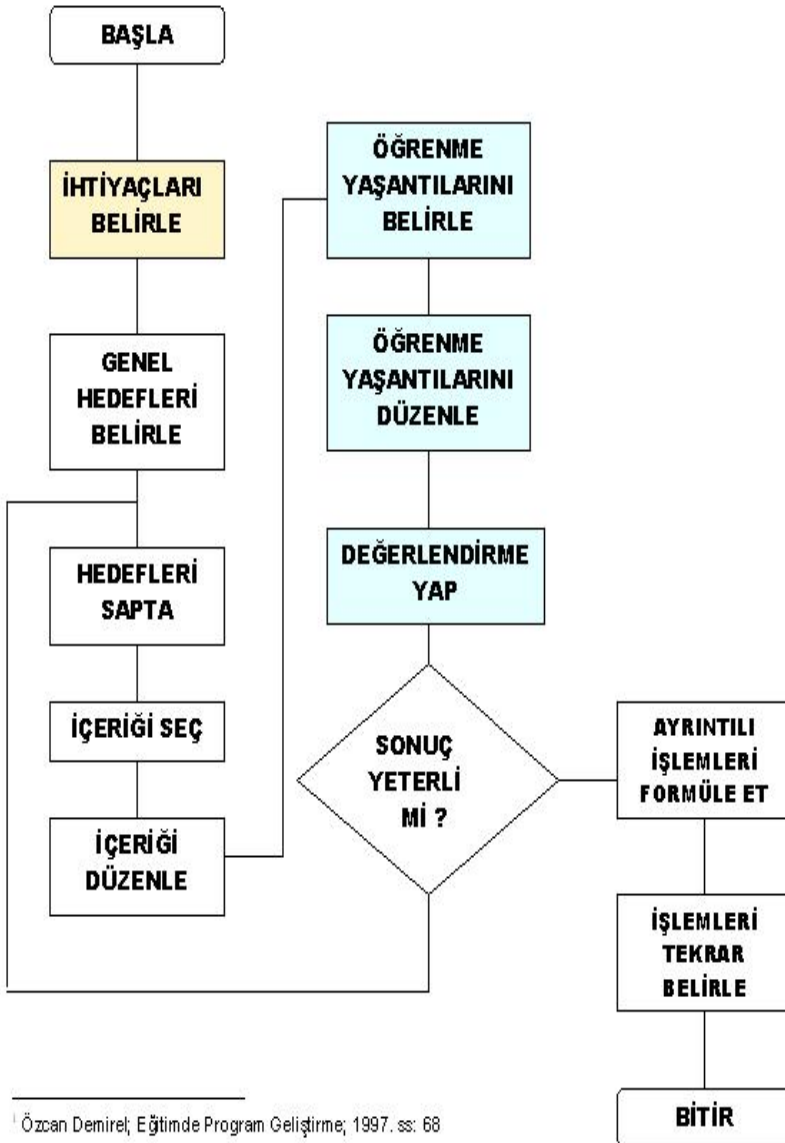
1. **ayırt etme:** organizma, uyarıcılar arasında farkı da öğrenebilir.
2. **deneysel çözülme(sönme):** deneysel çözülme olayı, öğrenmede tekrarın başlı başına öğrenme şartlı olmadığını, davranışların değişmesinde temel ihtiyaçların doyurulmasının ve ödüllendirilmesinin önemli bir rol oynadığını belirtmektedir.

Edimsel koşullanma

- Edimsel koşullanma, klasik koşullanmadan farklı olarak bilinçli ve kasıtlı hareketlerimizle ilgilidir. Davranışların sonuçlarına bakarak yeni davranışlar kazanma sürecidir.
- Skinner'e göre, organizmanın davranışları uyarıcılara otomatik bir cevap olmaktan öte kasıtlı yapılan hareketlerdir. edimsel davranıştan sonra pekiştireç gelmezse davranış devam etmez. Pekiştireç olumlu ve olumsuz olabilir.

¹ Özcan Demirel; Eğitimde Program Geliştirme; 1997. ss: 68

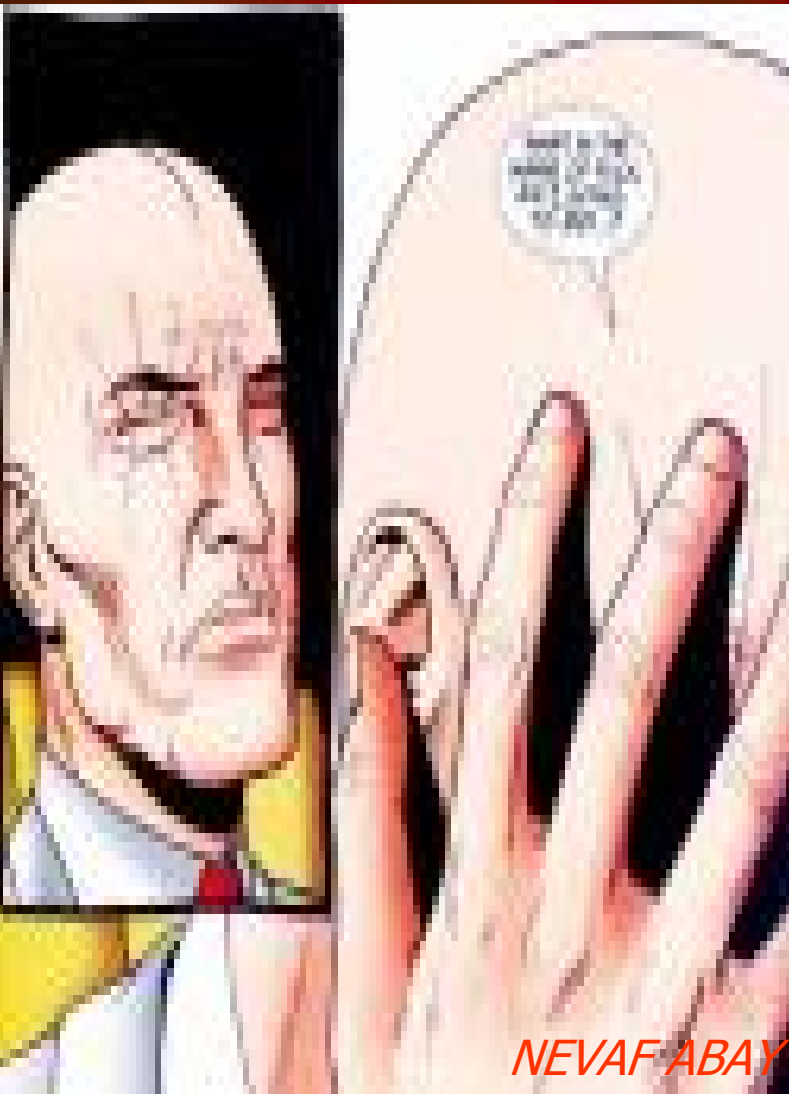
Programlı öğrenme

- Davranışçı ekol içerisinde yer alan psikologlardan skinner'in yeni edimler kazanmak için ortaya attığı bir öğrenme kuramıdır. Programlı öğrenmenin temelini, pekiştirme ilkeleri oluşturmaktadır. Skinner tarafından oluşturulan bu ilkeler;
 1. Küçük adımlar
 2. Etkin katılım
 3. Başarı
 4. Anında düzeltme
 5. Kademeli ilerleme
 6. Bireysel hız ilkeleridir.

Davranışçılık ve eğitim programları

- Bir eğitim programının niteliği, öğrencilerde geliştirilecek istendik davranışlarla ölçülmekte ve eğitim durumları da bu ölçme sonuçlarına göre düzenlenmektedir. Davranışçılar bu konuda çok kuralcı, adım adım ve yapılandırılmış öğretme yöntemlerine güvenmektedirler.
- Davranışçı yaklaşım öğrenmeyi mekanik ve basit olarak tanımladığı için eleştirilmiştir.

Bilişsel alan kuramcıları

- Bu görüşe sahip psikologlar öğrenmenin, dıştan etkilerle (pekiştirme, bitişiklik, tekrar) elde edilen bir sonuç olarak görülmesine karşın çağdaş biliş yaklaşımında öğrenme, insanın beyinde ve sinir sisteminde oluşan bir iç süreç olarak yorumlanmaktadır. Bu yaklaşımı benimseyen psikologlara göre öğrenmeyi açıklamada aşağıdaki temel görüşler önem kazanmaktadır.

1. Öğrenen dış uyarıcıların pasif bir alıcısı değil, onların özümleyicisi ve davranışların aktif oluşturunusudur.
2. Öğrenen kendi öğrenmesinde sorumluluk taşıyan, verileni olduğu gibi alan değil, verilenlerin taşıdığı anlamı keşfedendir.
3. Öğrenen verilen bilgiler arasında uygun olanları seçen ve işleyendir.
4. öğrenen kendisine kazandırılmak istenen bir ilkede olsa, onun anlamını bularak diğer ilkelerle ilişkisini kurarak ve daha önce öğrendikleriyle bağdaştırarak ona anlam vermek zorundadır.

Piaget'in bilişsel gelişim kuramı

- ***Duyusal-motor dönem (0-2 yaş):*** bu dönemde çocuklar refleks tepkiler başlıyor, sonra çevreye göre karmaşık duysal motor tepkiler vermeyi öğreniyor.
- ***İşlem öncesi dönem(2-7 yaş):*** objeler ve olaylar sembolik anlam taşımaya başlıyor. Kavramlar yaşantı yoluyla öğrenilmeye başlıyor. Ör: elma armut

NEVAF ABAY

NEVAF ABAY

- ***Somut işlemler dönemi(7-11):*** bilgileri mantıklı ilişkiler yoluyla organize ediyor, problem çözmeye, muhakemeye başlıyor, işlemleri tersine çevirebiliyor.
- ***Soyut işlemler dönemi (11 yaş ve sonrası):*** soyut işlemler yapabiliyor, soyut konuları mantıklı düşünebiliyor, değerlendiriyor, hipotezler oluşturuyor ve çıkarım yapabiliyor. Öğrenme kişinin bilişsel potansiyeline ve yaşantılarına bağlı olarak oluşuyor.

Ralph Tyler'in program geliştirme çalışması

- A. **süreklilik ilkesi:** Öğrenme yaşantılarını düzenlerken aşamalı tekrara yer verilmelidir. Diğer bir anlatıma, beceri ve kavramlar tekrar tekrar hatırlatılmalı ve bu becerilerin sürekli olarak kullanılması ve tekrar edilmesi sağlanmalıdır.
- B. **Sıralama ilkesi:** Eğitim programlarında öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi sıralı bir gelişim içermeli ve her yeni yaşantı bir öncekinin üzerine inşa edilmelidir. Bu sıralama basitten bileşiğe, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru olmalıdır.

C. Bütünleştirme ilkesi:

Eğitim programında yer alan öğrenme yaşantılarını programın diğer öğeleriyle ilişkili olmalıdır; böylece yatay bir ilişki kurulmalıdır.

Gagne'nin öğrenme durumları modeli

- Bilişsel alan kuramcılarından gagne, aşamalı olarak sıralanmış sekiz öğrenme kümesi ya da becerisinden oluşan bir model ortaya koymuştur. Bu öğrenme çeşitleri
 - 1. İşaretli öğrenme:** Bu öğrenme işaretle verilen tepkidir. Ör: fare görünce korku tepkisinin verilmesi gibi

2. Uyarıcı davranım öğrenme:

belli bir uyarıcıya tepki verme
ör: otur emrine uyan öğrencinin davranışı

3. Zincirlenme öğrenme:

öğrendiği uyaran tepki bağına
zincirleme ve doğru yaptığında
pekiştirilmesi. Ör: bir araba
sürücüsünün arabayı kullanması

4. Sözel bağlaşım öğrenme: daha karmaşık bir beceri geliştirmek amacı ile iki yada daha fazla sözlü uyarın tepki birimini birleştirmek. Ör: bir yabancı dili öğrenmek

5. Çoklu ayırt etmeyi öğrenme: belli bir kümenin farklı maddelerine farklı tepkiler vermek. Ör: çim ve ağacı ayırt etmek

6. Kavram öğrenme:

uyarıcıya soyut bir şekilde tepki verme. Ör: kavramlar, gramer ve bunun benzeri tepkiler

7. İlk öğrenme: iki ya da daha fazla kavramı ilişkilendirme. Ör: sıfat adı niteler

8. Problem çözme: bildiği kural ilkeleri kullanarak yeni bir problem çözme. Ör: iki kenarı verilen üçgenin alanını bulma

